

SPOLEČNOST PRO STUDIUM NÁBOŽENSTVÍ

ASSOCIATION FOR RELIGIOUS STUDIES

INFORMAČNÍ BULLETIN

BRNO

3 - ZÁŘÍ 1992

SPOLEČNOST PRO STUDIUM NÁBOŽENSTVÍ

Mendlovo nám. 19, 603 00 Brno

Tel.: (05) 33 41 96

OBSAH

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

Přehled přednáškové činnosti	2
Vysokoškolská výuka religionistiky v roce 1992-93 (J. Komorovský, D. Papoušek)	3
Mezinárodní konference o bibli (D. Papoušek)	8
Religionistika na kongresu o československé vědě a umění (D. Papoušek)	12
Encyklopedická literatura o náboženství I (H. Pavlincová)	13

RELIGIONISTIKA V ZAHRANIČÍ

Diskuse o změně názvu IAHR	20
Program regionální konference IAHR v Pekingu (D. Lužný) .	26
Konference v Rummelsbergu (B. Horyna)	28
Deutsche Vereinigung für Religionsgeschichte (P. Schnur)	30
Société Internationale de Sociologie des Religions (J. Winkler)	32

MOZAIKA

Úmrtí prof. Václava Frolce (V. Podborský)	34
Program konference o náboženství v českém myšlení	36
Dr. Šeng-jen v Praze (M. Bakoš)	37
XXII. konference SISR	38
Sympózium o srovnávací religionistice	38
Mezioborové sympózium o posvátnu	39
Sborník z konference Stav a perspektivy studia náboženství v Československu	39
Nová religionistická skripta (B. Horyna)	40
Z nových knih (B. Horyna)	42

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

PŘEHLED PŘEDNÁŠKOVÉ ČINNOSTI

PRAHA

- 14.10. PhDr. Josef Kandert, CSc. (Náprstkovo muzeum Praha)
Čarodějnictví a fetišismus v Africe
- 11.11. PhDr. Kateřina Klápšťová (Náprstkovo muzeum Praha)
Náboženské představy a vnímání světa u severoamerických Indiánů
- 9.12. Stanislav Novotný
Náboženské představy v Austrálii a Oceánii

Přednášky se konají vždy v 17 hodin v sále Náprstkova muzea, Betlémské náměstí 1, Praha 1 - Staré Město

BRNO

- 13.10. Petr Schnur, M.A. (Hannover)
Svatost Františka z Assisi v kontextu jeho doby
- 17.11. doc. ThDr. Martin Prudký (ETF UK Praha)
Svaté války ve starověkém Izraeli
- 8.12. doc. PhDr. Oldřich Král, CSc. (FF UK Praha)
Taoismus

Přednášky se konají vždy v 17 hodin v zasedací místnosti filozofické fakulty Masarykovy univerzity, Arne Nováka 1, Brno.

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

VYSOKOŠKOLSKÁ VÝUKA RELIGIONISTIKY V ROCE 1992-93

KARLOVA UNIVERZITA PRAHA

Filozofická fakulta

Na fakultě bylo zřízeno v rámci katedry filozofie samostatné oddělení religionistiky, které zajišťuje dvouleté rozšiřující studium religionistiky. Studium je volně členěno do dvou stupňů oddělených postupovými zkouškami z dějin náboženství, systematické religionistiky a jednoho "velkého" náboženského systému podle výběru posluchače.

	ZS		LS	
Dějiny náboženství I (Milan Balabán)	2	-	2	-
Dějiny náboženství II (Milan Balabán)	2	-	2	-
Systematická religionistika I (Milan Lyčka)	2	-	2	-
Systematická religionistika II (Milan Lyčka)	2	-	2	-
Judaismus (Milan Lyčka)	2	-	1	1
Křesťanství (Milan Balabán)	2	-	1	1

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

Islám (Luboš Kropáček)	2	-	1	1
Čínský buddhismus (Oldřich Král)	-	-	2	-

Husitská teologická fakulta

Studium je na fakultě členěno do tří sekcí (oborů): teologicko-duchovenské, teologicko-sociální a religionisticko-filozofické. Pro zajištění religionisticko-filozofické sekce byla zřízena samostatná katedra filozofie a religionistiky. Vedle uvedeného programu posluchači absolvují přednášky a semináře z biblické a systematické teologie, z církevních dějin a dějin dogmatu.

	ZS		LS	
Křesťanství v religionistickém pohledu. Počátky křesťanství (Otakar A. Funda)	2	-	2	-
Religionistický seminář (Otakar A. Funda)	-	2	-	-
Fenomenologie náboženství (Otakar A. Funda)	-	-	2	-
Dějiny synagogální liturgie (Bedřich Nosek)	2	-	2	-
Evropské židovstvo v době osvícenství (Bedřich Nosek)	2	-	2	-

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

Katolická teologická fakulta

Samostatnou katedru religionistiky fakulta nemá. V rámci I. ročníku studia bohosloví jsou však do studijního programu zařazeny také přednášky a semináře s religionistickou tematikou:

	ZS	LS
Religionistika Josef Kubalík	1 -	1 -
Fundamentální teologie (část De religione) Odilo Štampach	3 -	- -
Filozoficko-teologický seminář Odilo Štampach	- 1	- 1

Evangelická teologická fakulta

Na fakultě je zřízena samostatná katedra religionistiky, která doplňuje studium bohosloví především poučením o obecné religionistice a islámu:

	ZS	LS
Aktuální otázky islámu (Ján Molnár)	2 -	- -
Fenomenologie religionistiky (Ján Molnár)	- -	2 -

 ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

MASARYKOVA UNIVERZITA BRNO

Filozofická fakulta

Ve školním roce 1992-93 se na fakultě otvírá I. ročník studia vědy o náboženství (religionistiky) v kombinacích s filozofií, historií, sociologií a národopisem. Výuku oboru zajišťuje nově zřízené společné pracoviště FF MU a ČSAV - Ústav etiky a religionistiky. Do studijního plánu byly zařazeny:

	ZS		LS	
Úvod do religionistiky (Břetislav Horyna)	2	-	-	-
Prvotní náboženství (Dalibor Papoušek, Vladimír Podborský)	1	1	-	-
Starověká náboženství (Iva Doležalová, Dalibor Papoušek)	2	2	2	2
Judaismus I (Dalibor Papoušek)	-	-	1	1
Filozofie náboženství I (Břetislav Horyna, Jiří Svoboda)	1	1	1	1
Geografie náboženství (Helena Pavlincová)	-	-	1	1

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

KOMENSKÉHO UNIVERZITA BRATISLAVA

Filozofická fakulta

V akademickom roku 1992-93 sa pri Katedre etnológie Filozofickej fakulty UK v Bratislave otvára prvý ročník štúdia odboru religionistiky v kombinácii s etnológiou a žurnalistikou ako hlavnými štúdijnými predmetmi. Do štúdijného programu boli zaradené:

	ZS		LS	
Úvod do religionistiky (Ján Komorovský)	2	-	2	-
Prvotné a synkretické náboženské systémy (Ján Komorovský)	2	-	2	-
Geografia náboženstva (Ján Komorovský)	2	-	-	-
Religionistický proseminár (Ján Komorovský)	-	2	-	2
Úvod do štúdia islamu (Ján Pauliny)	-	-	2	-
Sociológia náboženstva (Adela Kvasničková)	2	-	-	-

Ján Komorovský, Dalibor Papoušek

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

MEZINÁRODNÍ KONFERENCE O BIBLI

Ve dnech 13.-15. května 1992 se v Bechyni konala mezinárodní konference BIBLE A JEJÍ TRADICE - BIBLE V INTERKULTURNÍ KOMUNIKACI (Bible and Its Traditions - Bible in Intercultural Communication). Konferenci pořádala SSN ve spolupráci s Biblickou společností v ČSFR, Biblickým institutem ETF UK v Praze a Ústavem etiky a religionistiky FF MU - ČSAV v Brně. Jednání, jež spojovalo teologické i religionistické přístupy k tématu, bylo rozvrženo do pěti půldenních bloků:

Wednesday 13 May 1992
(afternoon)

J. Heller (Czechoslovakia), Opening Address

BIBLICAL THEOLOGY (plenary session)

- A. Abela (Malta), Umberto Cassuto's Discussion on the Divine Names in Genesis: An Evaluation
- B.J. Diebner (Germany), Die antisamaritanische Polemik im Tenach als konfessionelles Problem
- J. Heller (Czechoslovakia), Umfang und Struktur des alttestamentlichen Kanons als theologische Aussage
- K.A. Deurloo (The Netherlands), "YHWH hat die Königschaft angetreten" (Ps 93,1 etc.)
- M. Prudký (Czechoslovakia), "Der prüfende Gott" - Genesis 22. Der Text und seine Wirkungsgeschichte
- J. Roloff (Germany), Zwei Testamente - eine heilige Schrift. Das Verhältnis zwischen dem Alten und dem Neuen Testament als historisches und theologisches Problem
- P. Pokorný (Czechoslovakia), Probleme der Theologie des Neuen Testaments
- Ch. Böttrich (Germany), Hebr 7,3 und die frühjüdische Melchisedeklegende

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

Thursday 14 May 1992
(morning)

BIBLE IN THE CONTEXT OF THE ANCIENT WORLD (section)

- K.A.D. Smelik (The Netherlands), Changes of Genre within a Literary Text
- B. Hruška (Czechoslovakia), Das Hohelied und die sumerische Kultpoesie
- R. Zuurmond (The Netherlands), Chokhma and Sophia
- B. Dicou (The Netherlands), YHWH and Edom
- L.H. Martin (USA), The New Testament Writings as Hellenistic Religious Texts
- W. Radl (Germany), Zur Gattung der Kindheitsgeschichten im Lukas-Evangelium
- I. Doležalová (Czechoslovakia), Hellenistic Sources of a New Testament Legend
- G. Casadio (Italy), The Secret Gospel of Mark: Use and Abuse by the Gnostic Carpocrates
- J. Šubrt (Czechoslovakia), Emancipation of Bible as a Literary Text in the Latin Area of the Roman Imperium
- Ch. Kähler (Germany), Antike Hauswirtschaft, Wucher und die anvertrauten Talente (Mt 25, 14ff)
- A. Frolíková (Czechoslovakia), Die sog. Verfolgung unter Domitian und die frühchristliche Literatur

Thursday 14 May 1992
(morning)

BIBLE IN THE CONTEXT OF EUROPEAN CULTURE (section)

- M. Bohatcová (Czechoslovakia), Die Entwicklung der tschechischen Bibel vom Mittelalter bis zum 18. Jahrhundert
- P. Spunar (Czechoslovakia), The First Old-Czech Translation of the Holy Script in the Cultural Relations of the XIVth Century
- Z. Uhlíř (Czechoslovakia), Die Bibel in der böhmischen Hagiographie und Homiletik des Mittelalters
- P. Boček (Czechoslovakia), Umstände und Bedeutung der Entstehung der ersten ganzen Bibel in Rußland
- S. Segert (USA), Pia Desideria: Considerations Concerning the Kralice Bibles
- E. Michálek (Czechoslovakia), Zu den Anmerkungen in der Kralitzer Bibel

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

- M. Kopecký (Czechoslovakia), Die Bibel und J.A. Komenský
J. Svoboda (Czechoslovakia), Die Bibel und die Brüder-
gemeinde
J. Vintr (Austria), Die Sankt-Wenzel-Bibel in der tschechi-
schen Übersetzungs- und Kulturtradition
M. Horáková (Czechoslovakia), St. Wenceslas's Bible and Its
Textual Development

Thursday 14 May 1992
(afternoon)

PROBLEMS OF BIBLE TRANSLATION (plenary session)

- P. Ellingworth (England), Understanding and Applying the
Bible Today
B. Hemelsoet (The Netherlands), Bibelübersetzung als litera-
rische Kritik
M. Jinbanchian (France), Translation in Its Historic
Perspective
P. Peňáz (Czechoslovakia), Original Value or Traditional
Meaning? (Notes on Different Conceptions of Trans-
lation)
J. Firbas (Czechoslovakia), Functional Sentence Perspective
(FSP) and Bible Translation
U.F.W. Bauer (Germany), Die kolometrische Wiedergabe der
Texte und die idiolekte Übersetzung als 'conditio sine
qua non' für das Verständnis der Bibel
F.V. Reiterer (Austria), Probleme der Bibelübersetzung
I. Lutterer (Czechoslovakia), Proper Names in the Czech
Bible Translations
V. Kubáč (Czechoslovakia), The New Ecumenical Translation of
the Bible
J. Bándy (Czechoslovakia), Mitteilung über die slowakische
ekumenische Bibelübersetzung

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

Friday 15 May 1992
(morning)

BIBLE IN INTERCULTURAL COMMUNICATION (plenary session)

- M. Balabán (Czechoslovakia), Die Bibel und die Religionswissenschaft
 - J. Komorovský (Czechoslovakia), Die Bibel im Kontext der vergleichenden Religionswissenschaft
 - G. Lease (USA), German-Judaism & Scripture: The Case of Hans-Joachim Schoeps
 - D. Papoušek (Czechoslovakia), "Hebraioi" and "Hellenistai": Early Christianity as an Intercultural Communication and Synthesis
 - K. Wagtendonk (The Netherlands), Muslim Interpretations of Biblical Materials
 - B. Horyna (Czechoslovakia), Wie interkulturell ist die interkulturelle Kommunikation?
 - S. Marcos (Mexico), Bible in Latin America
 - J.Th. Witvliet (The Netherlands), Bible in Third World Context
 - D.J. Clark (England), The Impact of Christian Scriptures in Selected Minority Languages of Thailand: A Preliminary Investigation
 - U. Berner (Germany), Die Bibel in der afrikanischen und indischen Theologie
- J. Heller (Czechoslovakia), Closing of the Conference

Bližší hodnocení konference bude zveřejněno v časopise Religio

Dalibor Papoušek

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

RELIGIONISTIKA NA KONGRESU O ČESKOSLOVENSKÉ VĚDĚ A UMĚNÍ

Ve dnech 25. června - 2. července 1992 se v Praze a Bratislavě konal kongres ČESKOSLOVENSKO - EVROPA - SVĚT věnovaný československé vědě a umění v mezinárodních souvislostech. Hlavními pořadateli kongresu byly Společnost pro vědy a umění (Czechoslovak Society of Arts and Science), která sdružuje české a slovenské vědce a umělce žijící v zahraničí, a Rada vědeckých společností ČSFR ve spolupráci s pražskou a bratislavskou univerzitou a Československou akademií věd.

V rámci vědecké části kongresu, konané v Praze, jednala také sekce religionistiky, v níž odezněly následující příspěvky:

Dalibor Papoušek (Ústav etiky a religionistiky, Brno):

Obnovení religionistiky v ČSFR

Karel Werner (University of Durham, London, England):

The Significance of Indian Religions for Philosophy of Religion

Odilo Štampach (Katolická teologická fakulta UK, Praha):

Reflexe fenoménu náboženství v současné české kultuře

Otakar A. Funda (Husitská teologická fakulta UK, Praha):

Vznik křesťanské víry

David HOLETON (Trinity College, Toronto, Ontario, Canada):

The Evolution of Utraquist Liturgy

Thomas FUDGE (Clare College, Cambridge, England):

Propaganda in the Hussite Revolution

Výběr přednesených referátů bude uveřejněn v časopise Religio.

Dalibor Papoušek

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

ENCYKLOPEDICKÁ LITERATURA O NÁBOŽENSTVÍ I

Ústav etiky a religionistiky FF MU - ČSAV Brno

BIBEL LEXIKON

Herbert Haag (ed.)

Leipzig, St. Benno-Verlag 1981⁴, 1964 s.

BIBLICKÝ SLOVNÍK

Jean-Jaques von Allmen (ed.)

Praha, Kalich 1987, 360 s.

William L. Reese

DICTIONARY OF PHILOSOPHY AND RELIGION

Eastern and Western Thought.

New Jersey 1980, 644 s.

ENCYKLOPEDIA KATOLICKA

F. Gryglewicz, R. Lukaszzyk, Z. Sulowski (eds.)

Sv. 1-4, Lublin 1973

EVANGELISCHES KIRCHEN LEXIKON

Kirchlich-theologisches Handwörterbuch.

Heinz Brunotte, Otto Weber (eds.)

Bd. 1-4, Göttingen 1961-1962²

HANDBUCH DER RELIGIONSGESCHICHTE

Jes Peter Asmussen, Jorgen Laessoe, Carsten Colpe (eds.)

Bd. 1-3, Göttingen 1971-1975²

HISTORIA RELIGIONUM

Handbook for the History of Religions.

C. Jouco Bleeker, Geo Widengren (eds.)

Vol. 1, Leiden, E. J. Brill 1969, 690 s.

KATHOLISCHES SOZIALLEXIKON

Alfred Klose, V. Mantl, V. Zsifkovits (eds.)

Innsbruck 1980², 3479 s.

LEXIKON FÜR THEOLOGIE UND KIRCHE

Begr. M. Buchberger; J. Höfer, K. Rahner (eds.)

Bd. 1-13, Freiburg, Herder 1957-1966²

LEXIKON ZUR WELTMISSION

Stephen Neill, N.-P. Moritzen, Ernst Schrupp (eds.)

Wuppertal - Erlangen 1975, 620 s.

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

THE OXFORD DICTIONARY OF THE CHRISTIAN CHURCH

F. L. Cross, E. A. Livingstone (eds.)

London - New York 1974², 1518 s.

DIE RELIGION IN GESCHICHTE UND GEGENWART

Handwörterbuch für Theologie und Religionswissenschaft.

Kurt Galling (ed.)

Tübingen 1958³, XXXI + 1923 s.

SLOVNÍK BIBLICKÉ TEOLOGIE

Xavier Léon-Dufour (ed.)

Řím, Velehrad - Křesťanská Akademie 1991, 658 s.

WORLD CHRISTIAN ENCYCLOPEDIA

A Comparative Survey of Churches and Religions in the Modern World, A. D. 1900-2000.

David B. Barrett (ed.)

Oxford 1982, 1010 s.

ZARYS DZIEJOW RELIGII

J. Keller, W. Kotański, W. Tyloch, B. Kupis (eds.)

Warszawa 1976, 997 s.

Státní knihovna Brno

ATLAS ZUR KIRCHENGESCHICHTE

Die christlichen Kirchen in Geschichte und Gegenwart.

Hubert Jedin, Kenneth Scott Latourette, Jochen Martin (eds.)

Freiburg, Herder 1970

Yohanan Aharoni, Michael Avi-Yonah

DER BIBEL ATLAS. Die Geschichte des Heiligen Landen 3000 Jahre vor Christus bis 200 Jahre nach Christus.

Augsburg 1990

BIBEL-LEXIKON

Herbert Haag, Tübingen (ed.)

Zürich, Benziger Verlag 1968², 1964 s.

Hannelore Sachs - Ernst Badstübner - Helga Neumann

CHRISTLICHE IKONOGRAPHIE IN STICHWORTEN

Leipzig. Koehler & Amelang 1980², 384 s.

CONCISE DICTIONARY OF THE CHRISTIAN WORLD MISSION

Stephan Neill, Gerald H. Anderson, John Goodwin (eds.)

London, Lutterworth Press 1970, 682 s.

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

THE ENCYCLOPAEDIA OF ISLAM

H. A. R. Gibb, J. H. Krammers (eds.)
Vol. 1-6 (A-M), Leiden E. J. Brill 1960-1991

ENCYCLOPAEDIA OF RELIGION AND ETHICS

James Hastings (ed.)
Vol. 1-13, New York, T. & T. Clark, 1908-1926

J. H. Negenman

GROSSER BILDATLAS ZUR BIBEL
Gütersloh 1968, 199 s.

HANDWÖRTERBUCH DES DEUTSCHEN ABERGLAUBENS

E. Hoffmann-Krayer, H. Bächtold-Stäubli (eds.)
Bd. 1-10, Berlin - Leipzig 1927-1942

HANDWÖRTERBUCH DES ISLAM

A. J. Wensinck, J. H. Kramers (eds.)
Leiden, E. J. Brill 1941, 833 s.

LAROUSSE ENCYKLOPEDIA OF MYTHOLOGY

London, Batchworth Press Limited 1959, 499 s.

LEXIKON DER CHRISTLICHEN IKONOGRAPHIE

Engelbert Kirschbaum (ed.)
Bd. 1-4 (Allgemeine Ikonographie)
Freiburg, Herder 1968-1972

LEXIKON DER CHRISTLICHEN IKONOGRAPHIE

Wolfgang Braunfels (ed.)
Bd. 5-8 (Ikonographie der Heiligen)
Freiburg, Herder 1973-1976

LEXIKON DER KATHOLISCHEN DOGMATIK

Wolfgang Beinert (ed.)
Leipzig, St. Benno-Verlag 1989, 614 s.

LEXIKON DES JUDENTUMS

1967, 928 s.

LEXIKON FÜR THEOLOGIE UND KIRCHE

Michael Buchberger (ed.)
Bd. 1-10, Freiburg, Herder 1930-1938²

LEXIKON FÜR THEOLOGIE UND KIRCHE

Begr. M. Buchberger; J. Höfer, K. Rahner (eds.)
Bd. 1-13, Freiburg, Herder 1957-1966²

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

LEXIKON FÜR THEOLOGIE UND KIRCHE: DAS ZWEITE VATIKAANISCHE KONZIL
Bd. 1 - Dokumente und Kommentare
Bd. 2 - Konstitutionen, Dekrete und Erklärungen
Freiburg, Herder 1967

THE OXFORD DICTIONARY OF THE CHRISTIAN CHURCH
F. L. Cross (ed.)
London - New York 1958, 1492 s.

DIE RELIGION IN GESCHICHTE UND GEGENWART
Handwörterbuch für Theologie und Religionswissenschaft.
Kurt Galling (ed.)
Bd. 1-7, Tübingen 1957-1965³

THEOLOGISCHES BEGRIFFSLEXIKON ZUM NEUEN TESTAMENT
Lothar Coenen, Erich Beyreuther, Hans Bietenhard (eds.)
Bd. 1-2 (neupiné), Wuppertal 1967-1969

George Barr
WHO'S WHO IN THE BIBLE
Middle Village 1975, 177 s.

2000 JAHRE CHRISTENTUM.
Illustrierte Kirchengeschichte in Farbe.
Günter Stemberger (ed.)
Erlangen, Karl Müller 1989, 988 s.

husitská teologická fakulta UK Praha

BIBLICKÝ SLOVNÍK
J.-J. von Allmen (ed.)
Praha, Kalich 1987, 360 s.

Adolf Novotný
BIBLICKÝ SLOVNÍK
Praha, Kalich 1950, 1404 s.

BIBLISCH-HISTORISCHES HANDWÖRTERBUCH
Landeskunde, Geschichte, Religion, Kultur, Literatur.
B. Reicke, L. Rost (eds.)
Bd. 1-4, Göttingen, Vandenhoeck 1962

BIBLISCH-THEOLOGISCHES HANDWÖRTERBUCH ZUR LUTHER-BIBEL
und neueren Übersetzungen
E. Osterloh, H. Engelland (eds.)
Göttingen, Vandenhoeck 1964, 752 s.

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

CALWER BIBELLEXIKON

T. Schlatter (ed.)
Stuttgart, Calwer 1959, 1444 s.

A DICTIONARY OF CHRISTIAN SPIRITUALITY

G. S. Wakefield (ed.)
London, SCM 1983, 400 s.

EVANGELISCHES KIRCHENLEXIKON

H. Brunotte, O. Weber (eds.)
Bd. 1-4, Göttingen, Vandenhoeck 1961

DAS GROSSE BIBELLEXIKON

H. Burkhardt, F. Grünzweig, F. Laubach, G. Maier (eds.)
Bd. 1-3, Wuppertal, Brockhaus 1987

M. G. Easton

ILLUSTRATED BIBLE DICTIONARY
Eugene, Harvest House 1978, 755 s.

LEXIKON DER CHRISTLICHEN KIRCHEN UND SEKTEN

J. Gründler (ed.)
Bd. 1-2, Wien, Herder 1961

LEXIKON DER CHRISTLICHEN MORAL

K. Hörmann (ed.)
Innsbruck, Tyrolia 1976, 1755 s.

LEXIKON FÜR THEOLOGIE UND KIRCHE

Begr. M. Buchberger; J. Höfer, K. Rahner (eds.)
Bd. 1-13, Freiburg, Herder 1957-1966²

LEXIKON ZUR BIBEL

F. Reinecker (ed.)
Wuppertal, Brockhaus 1960, 1734 s.

NEW BIBLE DICTIONARY

J. D. Douglas (ed.)
Leicester, Inter-Varsity 1982², 1326 s.

A NEW DICTIONARY OF CHRISTIAN ETHICS

J. F. Childress, J. Macquarrie (eds.)
London, SCM 1986, 678 s.

A NEW DICTIONARY OF CHRISTIAN THEOLOGY

A. Richardson, J. Bowden (eds.)
London, SCM 1983⁴, 614 s.

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

NEW DICTIONARY OF THEOLOGY

S. B. Ferguson, D. F. Wright (eds.)
Leicester, Inter Varsity 1988, 738 s.

THE OXFORD DICTIONARY OF THE CHRISTIAN CHURCH

F. L. Cross (ed.)
Oxford, University Press 1978², 1518 s.

DIE RELIGION IN GESCHICHTE UND GEGENWART

Handwörterbuch für Theologie und Religionswissenschaft.
Bd. 1-6, Tübingen, Mohr 1957-1962³

WELTKIRCHEN LEXIKON

Handbuch der Ökumene.
F. H. Littell, H. H. Valz (eds.)
Stuttgart, Kreuz 1960, 1755 s.

Orientální ústav ČSAV Praha

A DICTIONARY OF COMPARATIVE RELIGION

New York 1970

ENCYCLOPAEDIA BIBLICA

Vol. 1-4, London 1899-1907

ENCYCLOPAEDIA JUDAICA

Bd. 1-10, Berlin 1928

THE ENCYCLOPAEDIA OF ISLAM

Vol. 1-2 (neúplné), Leiden, London 1960

ENZYKLOPAEDIE DES ISLAM

Bd. 1-5, Leiden 1913-1938

A. J. Vensinck, J. H. Kramers

HANDWÖRTERBUCH DES ISLAM

Leiden 1941

HISTORIA RELIGIONUM

Handbook for the History of Religions.

Vol. 1-2, Leiden 1969-1971

ILLUSTRIERTE RELIGIONSHISTORIE

Handbuch der Religionsgeschichte.

Bd. 1-3, Göttingen 1971-1975

ČESKOSLOVENSKÁ RELIGIONISTIKA

MIFY NARODOV MIRA. ENCIKLOPEDIJA
t. 1-2, Moskva 1980-1982

MYTHOLOGIE OF ALL RACES IN THIRTEEN VOLUMES
New York 1964 (neúplné)

RELIGION IN GESCHICHTE UND GEGENWART
Handwörterbuch in gemeinverständlicher Darstellung.
Bd. 1-5, Tübingen 1909-1913

RELIGION IN GESCHICHTE UND GEGENWART
Die Handwörterbuch für Theologie und Religionswissenschaft.
Bd. 1-7, Tübingen 1986

H. A. Gibb, J. H. Kramers
SHORTER ENCYKLOPAEDIA OF ISLAM
Leiden 1953

WÖRTERBUCH DER MYTHOLOGIE
Stuttgart 1965 (neúplné)

Ústav pro klasická studia ČSAV Praha

ENCICLOPEDIA CLASSICA
Vol. III - La religione
Torino. Societa editrice internazionale

ENCYCLOPEDIA KATOLICKA
t. 1-4, Lublin, Katolicki Uniwersytet Lubelski 1973

LEXIKON FÜR THEOLOGIE UND KIRCHE
Begr. M. Buchberger; J. Höfer, K. Rahner (eds.)
Bd. 1-12, Freiburg, Herder 1986²

OXFORD BIBLE ATLAS
H. G. May, G. N. S. Hunt, R. V. Hamilton (eds.)
London - New York 1974, 144 s.

THE OXFORD DICTIONARY OF THE CHRISTIAN CHURCH
F. L. Cross (ed.)
London 1958, 1492 s.

DIE RELIGION IN GESCHICHTE UND GEGENWART
Handwörterbuch für Theologie und Religionswissenschaft.
Bd. 1-7, Tübingen, J. C. B. Mohr 1957-1965³

Helena Pavlincová

RELIGIONISTIKA V ZAHRANIČÍ

DISKUSE O ZMĚNĚ NÁZVU IAHR
(IAHR Bulletin 20, May 1992, s.2-5)

The following discussion paper has been prepared after extended discussion by the Executive Committee at Burlington (1991) as a basis for further discussion. Colleagues Peter Antes and Don Wiebe are to be thanked for drafting it.

Serious question has been raised in recent years regarding the appropriateness of the name of the International Association for the History of Religions. Many have argued that the name of the Association does not adequately represent the work of its member scholars and that it, consequently, will not be able to attract new scholars from a wide range of approaches to the study of religions to its ranks. Little of the discussion and debate of this topic has ever appeared in print, but that is not a true indication of the importance of the issue, both at the meetings of national member associations and at the various meetings of congresses of the International Association. Although the question was raised in the Bulletin of the IAHR, the Executive Committee received no further communication on this topic from the national member organisations, or from individual members of those organisations, and did not, therefore, consider this a matter of priority concern. That situation changed, however, at the XVIth International Congress of the IAHR in Rome with a motion by the British Association requesting the Executive Committee to consider changing the name of the International Association for the History of Religions to the International Association for the Study of Religions.

RELIGIONISTIKA V ZAHRANIČÍ

Change of Name Proposal:

Though no member organisation of the IAHR has yet put forward a set of formal arguments justifying a change of name for the international association, the arguments for a change in name of the Association appear to be of two kinds - practical and theoretical (methodological). The list below suggests the kind of arguments that might well be presented.

On the practical side it might well be argued:

1. that many of the member organisations of the IAHR do not use the locution "history of religions" in the name of their organisations and it might well be argued that some degree of uniformity here is necessary if confusion is to be avoided. Furthermore, it could be argued that that locution is not used to designate university departments for the study of religions but rather locutions such as "Religious Studies" or "Study of Religion" and that the name of the International Association ought to reflect that fact.

2. that the phrase "history of religions" does not adequately reflect the breadth of scholarship in the field, or the variety of approaches taken to the study of religion by university professors inside and outside the departments established for the study of religions or even of those who are members of the IAHR through membership in national member organisations.

3. that, furthermore, this inadequacy jeopardizes the work of the International Association in promoting its own work which is to promote the world-wide academic study of religions: the name of the Association, that is, seems to restrict its appeal to historians and so makes it difficult to draw the best scholars from other disciplines who have

RELIGIONISTIKA V ZAHRANIČÍ

devoted their attention to understanding and explaining the religious phenomena.

4. that such exclusivity could also present serious difficulty in fundraising activities of the Association; defined more broadly as an association for the academic/scientific study of religions and therefore involving a broader range of scholars, the Associate broadens its base for fundraising activities.

On the theoretical side, the pro-change of name position includes the following concerns:

5. It could be argued that the name "International Association for the History of Religions" was inappropriate from the beginning because its members were originally committed to the historical and phenomenological study of religions.

6. If "history of religions" is not used as a technical term with its own specific meaning (scholarly agenda) it can only refer, simply put, to historical analysis and explanation of religious phenomena. That kind of designation of the field, however, is methodologically unacceptable for it fails to recognise not only that significant contributions have been made to the understanding of religions by other (social-scientific) disciplines but also that few theorists, or practitioners, of the history of religions would deny that proper historical study requires augmentation, so to speak, from the social sciences. If the phrase is used as a technical term, on the other hand, there is the methodologically problematic suggestion that the Association is the home of a new autonomous academic or scientific discipline with its own peculiar mode of explanation rather than of a field of studies that involves the work of scholars from many different academic disciplines.

RELIGIONISTIKA V ZAHRANIČÍ

7. There are religio - theological overtones (under-tones?) to the phrase "history of religions" and particularly so in Anglo-American circles. This is so largely in connection with the work of Eliade which is seen to be crypto-theological if not outrightly theological in intent. His influence in North America, therefore, is seen largely to be that of having provided a religious agenda for the 'scholarly' study of religions.

8. There are Eurocentric overtones to the phrase "history of Religions". That phrase, it appears, reflects the peculiar circumstances of the emergence of the study of Religions - as distinct from doing theology - in the European context which reflected a concern for careful scientific work to distinguish it from the speculative character of theology. Consequently only work that was empirical - that is, philological/historical - was considered acceptable which prevented proper attention being paid to non-literate religious traditions.

Status quo Position:

Change for the sake of change of the name of the Association is, obviously, unwarranted. It could also be reasonably argued, moreover, that a change in the name of the Association that does not clearly improve upon the present designation would in the short and the long run be detrimental to the Association. A change, that is, must clearly retain the primary objectives of the original Association. The retention of a name that is not wholly appropriate to the intention of the Association would still be preferable to the adoption of a more ambiguous designation, even though more inclusive, because of the threat such ambiguity presents for the erosion of its original goal.

RELIGIONISTIKA V ZAHRANIČÍ

Arguments here, like those in favour of a change in name of the Association, are of both a practical and theoretical kind.

Practical objections to the change of name of the Association include:

1. The international identity of the Association is well established in the use of the acronym IAHR. Though the Association was only founded in 1950, it emerged as the result of the international congresses for the study of religion held since 1900. Consequently, the current name has an extended life and carries with it the history of the activities of scholars since 1900 since no permanent organisation ever preceded it. Although the original name of the Association was the International Association for the Study of the History of Religions (IASHR) the change of name to the IAHR occurred sufficiently early that only the latter designation has ever been widely associated with this group of scholars. To change that name now, it could be argued, would be to lose visibility in the same way that coca-cola would lose visibility by changing its name to "brown cola".

2. The loss of recognizability as the IAHR would create difficulties in the various activities of the Association in its relations to other institutions and in such matters as fundraising, etc.

3. There would be serious difficulties for the Association in relation to its member organisations in changing its name - i.e., there are difficulties in translation of alternative names that would be considered appropriate in the official languages of the Association.

RELIGIONISTIKA V ZAHRANIČÍ

Theoretical problems that would be involved a name change include:

4. Some would argue that 'religious studies' is not simply a field of studies but a discipline and that the designation of "history of religions" alone can capture that fact. That is a contentious matter, however, and would need lengthy argumentation.

5. Some maintain that a change of name could lead to the loss of the academic/scientific character of the Association. A too "inclusivist" designation of the Association, that is, could lead to a decline in academic standards. A too vague characterization of the Association, for example, could well permit the acceptance of all kinds of "talk" about religion, even to 'journalistic studies' of religious phenomena. Similarly, a vague designator like "International Association for the Study of Religion" could eventually provide room for the justification of theological studies of religious phenomena as one kind of approach to the subject matter and that would undermine the original intent of the Association which was to ground a non-religious and non-theological study of religions. (Some would argue that the very inclusion of approaches like philosophy, sociology or psychology would introduce crypto-theological agendas. The history of methodological debates show that this concern is particularly widespread in Europe and especially so with respect to the discipline of philosophy.)

Výkonný výbor IAHR předkládá uvedený materiál k diskusi v členských společnostech. Na jejím základě připraví mezinárodní výbor IAHR, který se sejde v srpnu 1993 v Paříži, stanovisko pro konečné hlasování na XVII. kongresu IAHR v Mexico City v r. 1995.

Jakékoliv příspěvky k tomuto tématu je možno do konce května 1993 poslat na adresu SSN. S jejich pomocí připraví výbor SSN stanovisko pro mezinárodní výbor IAHR, jehož jednání se mohou zúčastnit dva zástupci SSN.

RELIGIONISTIKA V ZAHRANIČÍ

PROGRAM REGIONÁLNÍ KONFERENCE IAHR V PEKINGU

Ve dnech 6.-10. dubna 1992 proběhla v Pekingu mezinárodní konference CIZÍ NÁBOŽENSTVÍ A ČÍNSKÁ KULTURA. NÁBOŽENSTVÍ A MODERNIZACE (Foreign Religions and Chinese Culture. Religion and Modernization), kterou organizovaly Mezinárodní asociace pro dějiny náboženství (IAHR) a Čínská společnost pro studium náboženství ve spolupráci s Ústavem světových náboženství Čínské akademie společenských věd.

Obě základní témata byla projednávána na plenárních zasedáních i v oddělených sekcích:

6 April 1992

Plenary session

Chen Ze-min (China): Post Denominational Unity of Chinese Christianity

Peter Antes (Germany): Tendencies in Contemporary Islam with Regard to Modernity

Sections

A. Foreign Religion and Chinese Culture

Allan A. Andrews (USA): The 'A-mi-tuo Contemplation Sutra' and the Sinification of Pure Land Buddhism

Chen Yao-ting (China): Taoism: Attempt and Result of Adapting Itself to Social Changes During the 1911 Revolution Period

Noritoshi Aramaki (Japan): Japanese new Religions as a Cultural and Phenomological Problem

Luther H. Martin (USA): The Manichaeian Mission in China: System or Syncretism?

B. Modernization and Religion

Joachim Matthes (Germany): Is Secularisation a Global Process? An Exercise in Conceptual History

Chen Qi-wei (China): Wittgenstein on Religion

Christian Jochim (USA): Some Observations on the Current Debate about Confucianism, Protestantism, and Economic Modernization

Dušan Lužný (Czechoslovakia): The Influences of Asian Religions in Czechoslovakia after 1989

RELIGIONISTIKA V ZAHRANIČÍ

7 April 1992

Plenary session

- Leo Raphael Z. Verblowsky (Israel): Er Jiao and the East Asian Rim More Reflections on Max Weber
Huang Xin-chuan (China): China's Religions and China's Traditional Cultures
Hubert Seiwert (Germany): The Dialectics of Modernization and Religion
Wu Yun-gui (China): Brief Comments on Islam and Modernization

Sections

A.

- Wang Ka (China): A Comparison Between Quanzhen Taoism's Spirit of Asceticism and Being Helpful to the World and the Protestant Ethics
Kristofer Schipper (France): Liturgical Structures of Ancient Beijing
Masako Mori (Japan): Quest for the Archetypal Image of XI WANG MU
Yolotl Gonzalez Torres (Mexico): Yin and Yang in Middle America

B.

- Lawrence E. Sullivan (USA): The End of Mythology
Luo Wei-hnong (China): Religious Ethics and Social Civilization
Paul Badham (England): An Investigation of the Attempt Made by John Hick to Present a Global Understanding of the Phenomenon of Religion
Michio Araki (Japan): Japanese New Religions as a Cultural and Phenomological Problem

9 April 1992

Plenary session

- Jacques Vaardenburg (Switzerland): Modernization and Visions of the Future in World Religions
Jordan Paper (Canada): Foreign Religions and Chinese Culture: Comparative Paradigms

Sections

A.

- Sung-Hae Kim (South Korea): A Comparative Study on the Concept of Self-Cultivation the Early Encounter of the Neo-Confucians and Christians

RELIGIONISTIKA V ZAHRANIČÍ

B.

Michael Pye (England): San Jiao Theory and Modern Reflection
on Religion

A.

Noritada Kubo (Japan): Christian Mission and China
Zhou Xie-fan (China): Islam and Traditional Chinese Culture
Alan Hunter (England): Sociological Explanations of
'Conversion'

B.

Zhang Jing-long (China): Theological Shift in the Church in
China
Louise Baechman (Sweden): Neoshamanism in the Modern Scandi-
navian Society from the Saami (Lapp) Point of View

10 April 1992

Plenary session

Ninian Smart (USA): Reflections on Chinese Religions and
other Worldviews in Regard to Modernization
He Guang-hu (China): Deformalizing, Opening and Cooperating:
Reformation of Religion in the Modernization of the
World

Bližší hodnocení konference bude zveřejněno v časopise
Religio.

Dušan Lužný

KONFERENCE V RUMMELSBERGU

Rok 1992, vyhlášený rokem Evropy, podnítil organizátory pravidelných setkání "Arbeitskreises religions- und kirchen-soziologischer Forschungsinstitute (ArKIF)" s ústředím na univerzitě v Bayreuthu k projednání tématu "RELIGION UND KIRCHEN IM VERDENDEN EUROPA". Pracovní schůzky této badatel-ské pospolitosti, každoročně pořádané v příjemném prostředí Evang.-luth. Gemeindeakademie v Rummelsbergu, si kladou za

RELIGIONISTIKA V ZAHRANIČÍ

cíl prodiskutovat v kruhu sociologů náboženství, teologů, církevních úinitelů, pracovníků z oblasti církevní sociální péče a religionistů metody, způsoby a cesty zvládnání různých problémů, které před konfesně velké církve i náboženské společnosti kladou aktuální otázky sociokulturního vývoje.

Nejinak tomu bylo i při letošní již patnácté schůzce, která se chtěla soustředit na nastupující fázi evropského integračního procesu a místa náboženství v něm. Tematické rozvrstvení hlavních referátů slibovalo stát se osou důkladného zamyšlení nad jistě pronikavými otázkami dnešního vývoje evropské (či euroamerické) kultury. Účast přislíbili N. Greinacher (Reevangelisierung Europas aus katholischer Sicht), M. Tomka (Wertewandel in Europa), K.F. Daibner (Religion und Modernität), R. Schloz (Der Protestantismus auf dem Wege nach Europa) a další dva referenti, zaměřeni na problém multikulturality.

Žel, záměr se kvůli pracovnímu zaneprázdnění některých ohlášených zpravodajů nepodařilo zcela naplnit. Jejich neúčast se stala důvodem určité nezamýšlené proměny charakteru jednání, které kompenzovalo absenci teoretičtějších úvodů diskusí nad empiricky orientovanými projekty výzkumů náboženské situace doby, v níž vzniká jiná než dosavadní Evropa. Z nich dlužno upozornit na příspěvek prof. Matese, který ze sociologických hledisek analyzoval některé momenty fenoménu evropské multikulturality, a prof. Daibnera, účastníka mezinárodního projektu výzkumu proměn vztahů mezi stabilizovaným církevním náboženstvím a vlnou tzv. nové religiozity v Evropě. Především jejich zásluhou je možné letošní setkání hodnotit jako zajímavé a v mnohém podnětné.

Břetislav Horyna

RELIGIONISTIKA V ZAHRANIČÍ

DVRG

Roku 1950 byl - poprvé od druhé světové války - svolán do Amsterdamu Mezinárodní kongres pro dějiny náboženství ve snaze navázat na předválečnou tradici podobných podniků. Při této příležitosti došlo k oficiálnímu založení Mezinárodní asociace pro dějiny náboženství (International Association for the History of Religions - IAHR). Toto konstitutivní shromáždění vyzvalo všechny účastníky - tehdy především z Evropy - k zakládání národních sekcí v těch zemích, kde se věda o náboženství pěstuje jako univerzitní obor. K tomuto trendu se připojili i badatelé z Německa a krátce poté založili "národní větev" IAHR, která byla později přejmenována na Německé sdružení pro dějiny náboženství (Deutsche Vereinigung für Religionsgeschichte - DVRG).

DVRG původně usilovalo o vytvoření organizace na co nejširší základně. Prakticky to znamenalo, že se na členské listině vedle profesionálních vědců objevili i zájemci ochotní finančně podporovat činnost sdružení. Tato poněkud velkorysá praxe se na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let změnila ve prospěch profesionalizace členské základny. Většina současných členů DVRG se tematikou náboženství zabývá na profesionální, vědecké úrovni.

V bývalé NDR paralelní religionistická společnost fakticky neexistovala, takže členy DVRG po celou dobu byli i někteří východoněmečtí badatelé. Mnichovský kongres, konaný v březnu 1991, otevřel DVRG dalším vědeckým pracovníkům z nových spolkových zemí za předpokladu, že se náboženstvím seriózně zabývají. Analogicky jsou členy DVRG také někteří religionisté z Rakouska, kde dosud nebyla vytvořena samostatná společnost.

DVRG je v současné době řízeno pětičlenným výborem ve

RELIGIONISTIKA V ZAHRANIČÍ

složení: prof. Peter Antes (Univerzita Hannover, předseda), prof. Hans Stietencron (Univerzita Tübingen, místopředseda), prof. Hubert Seiwert (Univerzita Hannover, pokladník), prof. Kurt Rudolph (Univerzita Marburg, člen) a prof. Hartmut Zinser (Univerzita Berlin, člen). Prof. Antes je zároveň členem výkonného výboru IAHR. Sídlem DVRG je Hannover.

V nejbližší době zahájí DVRG vydávání specializovaného religionistického časopisu pod názvem ZEITSCHRIFT FÜR RELIGIONSWISSENSCHAFT. Nové periodikum, přinášející většinu příspěvků v němčině, bude otevřeno nejen členům DVRG, ale také ostatním badatelům z Německa i zahraničí.

DVRG nyní sdružuje asi 250, vesměs univerzitních vědeckých pracovníků, zabývajících se dějinami náboženství, případně bádáním v rámci vědy o náboženství. Terminologické rozlišování mezi dějinami náboženství (Religionsgeschichte) a vědou o náboženství (Religionswissenschaft) je na německých univerzitách různé, má však spíše náhodný charakter a po obsahové stránce s sebou nepřináší žádné konsekvence. DVRG samotné přijalo do svého názvu překlad mezinárodní asociace IAHR (History of Religions).

Určitý problém představuje skutečnost, že se studium náboženství provozuje na německých univerzitách jak v rámci teologických fakult tak i mimo ně, což znesnadňuje rozlišení religionistiky a teologie. Nejen v laické veřejnosti, ale i v určitých univerzitních kruzích stále ještě dochází k jejich zaměňování. Nebezpečí záměny a pojmových nejasností vzrostlo zvláště poté, co se teologické fakulty začaly přejmenovávat na vědní obor vědy o náboženství (Fachbereich Religionswissenschaften).

Petr Schnur

RELIGIONISTIKA V ZAHRANIČÍ

SISR / ISSR

Mezinárodní společnost pro sociologii náboženství (Société Internationale de Sociologie des Religions - SISR, International Society for the Sociology of Religion - ISSR) patří k nejvýznamnějším vědeckým společnostem, které se zabývají religionistickou problematikou. V současné době sdružuje asi 500 odborníků z celého světa.

Činnost společnosti se orientuje na množství aktuálních a konkrétních problémů dnešní sociologie náboženství. Za většinou z nich však prosvítají dvě základní témata - úloha náboženství v měnící se společnosti a současné náboženské transformace. V současnosti je SISR členěna do 21 tematických sekcí: Mládež a náboženství, Náboženství a vizuální sociologie, Kvalitativní výzkum a počítač, Islámské hnutí, Náboženství a ekologie, Sociologie východního křesťanství, Náboženství a sociální spravedlnost, Instituce, podmínky a obsah vzdělávání a výzkumu v sociálních vědách o náboženství, Tradice, religiozita a kolektivní paměť v zemích střední a východní Evropy, Ženy a náboženství, Náboženská transformace a strukturální změna v Latinské Americe, Transformace v katolicismu, Náboženství a společný "evropský dům", Protestantská etika v rozvojovém světě, Náboženství v multikulturní společnosti, Idea smlouvy v židovské politické tradici, Náboženství a sociální změna v jižní Africe, Islám v Evropě, Spiritualismus, satanismus a okultismus v současné společnosti, Civilní náboženství, Náboženství existující mimo náboženství.

Prezidentem SISR je prof. Karel Dobbelaere (Univerzita Leuven, Belgie), generálním tajemníkem prof. Enzo Pace. Sekretariát SISR má sídlo v italské Padově.

Reprezentativním periodikem SISR je odborný časopis SOCIAL COMPASS. International Review of Sociology of

RELIGIONISTIKA V ZAHRANIČÍ

Religion, vydávaný čtvrtletně v Belgii. Kromě toho vydává SISR dvakrát ročně informační bulletin NETWORK / RÉSEAU, který zachycuje důležité informace o vědeckých konferencích, o vědeckých radách společnosti, dále o nových publikacích členů, o termínech odborných akcí a také o nabídkách možné spolupráce. Publikace WHO'S WHO obsahuje přehled členů společnosti s krátkou charakteristikou jejich činnosti a bibliografií.

Členství v SISR je individuální. Členem se po zaplacení členského příspěvku může stát každý, kdo se odborně zabývá sociologickým studiem náboženství. Členský příspěvek je diferencovaný podle země uchazeče a platí se na dobu dvou let. Členství opravňuje k následujícím službám a výhodám: ke slevě předplatného časopisu Social Compass, ke slevě při registraci na konference SISR, bezplatnému inzerování bibliografie v publikaci Who's Who, k prioritě při přijímání příspěvků na konferencích a shromážděních pořádaných SISR, k zasílání informačního bulletinu, ke kandidatuře do Rady SISR.

Za dobu své existence společnost uspořádala více jak dvě desítky vědeckých konferencí, které ve své době spoluúčovaly vývoj sociologie náboženství. Poslední konference v Dublinu (1991) byla věnována problematice vztahu mezi náboženstvím a ekonomickým vývojem společnosti. V jejím průběhu došlo v souvislosti s politickými a kulturními změnami ve střední a východní Evropě k několika organizačním a obsahovým změnám. V rámci společnosti vznikly dvě tematické sekce, které se přímo zabývají transformačními procesy v naší části Evropy, a dále samostatná výzkumná skupina nazvaná Mládež a náboženství. Zájem společnosti o studium náboženského fenoménu v bývalých zemích reálného socialismu potvrzuje i skutečnost, že v roce 1993 se vědecká konference uskuteční v Budapešti.

Jiří Winkler

ÚMRTÍ PROF. VÁCLAVA FROLCE

Uprostřed řady vědeckých plánů stihla 14. května 1992 prof. V. Frolce v knihovně etnografického pracoviště univerzity v Münsteru předčasná smrt. Přišla zákeřně a nečekaně. Od svého široce založeného díla tak musel odejít jeden z našich nejvšestranějších a ve světě nejuznávanějších etnologů.

V. Frolec se narodil 27. září 1934 na Moravském Slovácku a tam také, v Hodoníně, nastoupil po ukončení studia na filozofické fakultě MU v Brně svoji vědeckou kariéru. Ale již od r. 1961 působil trvale v etnologickém a folkloristickém semináři FF MU v Brně, kde získal postupně všechny vědecko-pedagogické hodnosti (ty nejvyšší směl obdržet teprve po listopadové revoluci). Jeho vědecké práce obsáhly široké spektrum témat od lidového stavitelství (Lidová architektura na Moravě a ve Slezsku, Brno 1974; encyklopedie Lidová architektura, spoluautor J. Vařeka, Praha 1983) a tradičního vinařství (Tradiční vinařství na Moravě, Brno 1974; Jihomoravské vinohradnictví, Brno 1984) přes interetnické vztahy (Kulturní společenství a interetnické vztahy v lidovém stavitelství v Podunají, Praha 1970), folkloristiku a etnomuzikologii (Bulgarische Volksmärchen, Düsseldorf-Köln 1971; Mezi hudci, Brno 1985; Primáš Slávek Volavý, spoluautoři V. Frolcová a J. Pajer) až po lidovou kulturu obecně a duchovní život lidí (Prostá krása, Praha 1984; Jízda králů, se spoluautory, Praha 1990, aj.). Řada studií V. Frolce se dotýká také religionistické oblasti; v té souvislosti je třeba zmínit zvláště knihu Vánoce v české kultuře (Praha 1989), za níž byl r. 1990 poctěn od Mezinárodního centra etnické historie v Palermu cenou G. Pitre-Salomone-Marino.

Prof. Frolec proslul také jako editor řady publikací Lidová kultura a současnost (od r. 1974 vyšlo celkem 9 svazků a další byly připraveny do tisku). I v této edici se řada

MOZAIKA

svazků zákonitě dotýká lidové víry, náboženských zvyklostí a duchovního života vůbec. Snad by tu bylo vhodné připomenout témata Masopustní tradice (1979), Dítě a tradice lidové kultury (1980), Výroční obyčeje (1982), Svatební obřad (1983), Čas života. Rodinné a společenské svátky v životě člověka (1985) atd. Mimo uvedenou edici vydal V. Frolec ještě řadu dalších sborníků a kolektivních monografií, např. Das Dorf im Prozeß der gegenwärtigen Veränderungen, Brno 1986; Rodná země, Brno 1988; Obřadní pochůzky, Uherské Hradiště 1988; Horní Věstonice, Brno 1984 aj.

V. Frolec působil v mnoha redakčních radách národopisných a univerzitních časopisů, byl generálním tajemníkem Mezinárodní komise pro studium lidové kultury v Karpatech a na Balkáně, předsedou československé sekce a vedoucím subkomise pro lidové stavitelství, členem Rakouské národopisné společnosti, členem výboru Muzejní a vlastivědné společnosti v Brně, předsedou vědecké rady společnosti Starý Velehrad, členem výboru Vlčnovských slavností, předsedou programové rady Mezinárodního folkloristického festivalu ve Strážnici, členem vědeckých rad řady našich muzeí atd. Houževnatá a neúnavná vědecká práce a bohatá publikační činnost vynesla Frolcovi četné domácí i zahraniční pocty, z nichž nejvýznamnější bylo asi udělení prestižní ceny J.G. Herdera, kterou mu předal v květnu 1989 rektor vídeňské univerzity.

Náhlý odchod Václava Frolce pocítí nejen vlastní etnologie, nýbrž i řada příbuzných oborů od archeologie přes slovanskou etnografii, folkloristiku až po historii a religionistiku. Ve všech těchto oborech bude ovšem jméno a dílo Václava Frolce patřit k trvalým hodnotám a badatelé příštích generací se k němu budou s pietou a úctou stále vracet.

Vladimír Podborský

MOZAIKA

PROGRAM KONFERENCE O NÁBOŽENSTVÍ V ČESKÉM MYŠLENÍ

2. číslo Informačního bulletinu SSN přineslo informaci o přípravě konference s názvem NÁBOŽENSTVÍ V ČESKÉM MYŠLENÍ PRVNÍ POLOVINY 20. STOLETÍ. Konference, kterou pořádá Ústav etiky a religionistiky v Brně a katedra filozofie filozofické fakulty Masarykovy univerzity, se uskuteční ve dnech 14.-15. října 1992 v brněnském Klubu školství. Doposud na ni byly přihlášeny tyto příspěvky:

14. října 1992

- M. Pauza: Von Ehrenfelsova výzva Masarykovi k založení tzv. reálného katolicismu
- L. Nový: Masaryk - volnomyšlenkář?
- J. Karola: Masarykova diagnóza religiozity F.M. Dostojevského
- L. Hejdánek: Víra a myšlení u Emanuela Rádla
- J. Šimsa: J.L. Hromádka jako Masarykův žák
- J. Svoboda: Křesťanská revue mezi dvěma válkami
- P. Schnur: Obraz Jana Husa v českém myšlení na přelomu století. Sociální a politické implikace
- L. Prokůpek: Filozofická a náboženská reflexe krize člověka a společnosti
- L. Soldán: Interpretace (a dezinterpretace) Šaldova vztahu k náboženství
- J. Zouhar: Moderní revue a náboženství
- I. Hodovský: Idea světového názoru v pracích F. Krejčího, F. Drtiny a F. Cády
- J. Havránek: Zdroje volnomyšlenkářství v Čechách
- H. Pavlincová: Etické náboženství v českém myšlení
- J. Sup: Náboženství v českém pedagogickém myšlení

15. října 1992

- P. Bendlová: Ohlasy moderního francouzského katolického myšlení v Čechách
- O. Štampach: Ediční aktivita dominikánů od 20. do 40. let v kontextu soudobého českého duchovního života
- M. Kopecký: Úsvit (Časopis přechodu, ale od čeho k čemu?)
- K. Floss: K vývoji názorů na moderní umění u některých katolických teologů
- J.M. Veselý: Josef Kainar - prorok nebo rouhač?
- R. Pečman: Foerstrovo spirituální pojetí Clauda Debussyho
- E. Večerková: Náboženství ve folklorismu 19. a 20. století

MOZAIKA

- A. Navrátilová: Reflexe náboženské dimenze lidového obřadu v českém myšlení
J. Hroch: K pojetí tzv. náboženskosti u E. Chalupného a J. Kabeše
O.A. Funda: Filozofie náboženství v díle F. Linharta, F. Žilky, A. Spisara, F. Kováře
J. Gabriel: K českým pokusům o filozofii náboženství
P. Jemelka: V. Hoppe a jeho místo v historii českého myšlení
I. Rolný: Božský princip ve filozofii T. Trnky

Bližší informace: PhDr. Jiří Svoboda, CSc., Ústav etiky a religionistiky, Mendlovo nám. 19, 603 00 Brno, tel. (05) 33 41 96.

DR. ŠENG-JEN V PRAZE

Na pozvání Buddhistické společnosti navštíví Prahu ve dnech 10.-16. října 1992 dr. Šeng-jen, známý odborník a učitel buddhismu. Jako třináctiletý se stal mnichem v klášteře nedaleko Šanghaje, později odešel na Tchaj-wan, kde šest roků meditoval v naprosté izolaci. Doktorát získal na univerzitě v Tokiu v oboru buddhistické literatury. Je mistrem ve dvou odvětvích čchanu (zenu): čchao-tung (soto) a lin-ťi (rinzai). Napsal či editoval více než 30 knih v čínštině, japonštině a angličtině - vedle buddhismu např. i o křesťanství apod. V současnosti je ředitelem Institutu buddhistických studií v Tchaj-pej (Tchaj-wan) a opatem tří buddhistických klášterů (Tchaj-wan, USA).

Z programu návštěvy:

- 12.10. - přednáška na filozofické fakultě UK
13.10. - přednáška na evangelické teologické fakultě UK
15.10. - přednáška v Náprstkově muzeu (ve spolupráci se SSN)
16.10. - přednáška v Městské knihovně

Miroslav Bakoš

MOZAIKA

XXII. KONFERENCE SISR

Ve dnech 19.-23. července 1993 se v Budapešti uskuteční XXII. konference SISR pod názvem NÁBOŽENSTVÍ, KULTURA A IDENTITA (Religion, Culture and Identity). Hlavní téma konference je rozvrženo do čtyř okruhů: 1. Internacionalizace, národy a náboženství, 2. Migrace, kulturní konflikt a náboženství, 3. Etnicita, kulturní koexistence a náboženství, 4. Náboženství ve vznikajících globálních regionech. Konference bude zahájena zasedáním na aktuální téma Náboženství a politická změna v zemích střední a východní Evropy.

Termín pro zaslání přihlášek do jednotlivých tématických okruhů je 30. říjen 1992. Bližší informace: Sekretariát SISR, c/o POSTER, contra Pasini 18, 361 00 VICENZA (I), tel. 444 - 322 293, fax 444 - 547 062.

SYMPÓZIUM O SROVNÁVACÍ RELIGIONISTICE

U příležitosti 10. výročí svého založení pořádá Dánská religionistická společnost (Dansk Selskab for Religionshistorie) sympóziium COMPARATIVE STUDIES IN HISTORY OF RELIGIONS: THEIR AIM, SCOPE, AND VALIDITY. Záměrem setkání, jež se koná na Kodaňské univerzitě ve dnech 19.-20. listopadu 1992, je především diskuse o takových komparativních přístupech, které konstituují religionistiku jako akademickou disciplínu (fenomenologie náboženství, srovnávací mytologie apod.).

Bližší informace a přihlášky (omezený počet) mohou zájemci o aktivní účast získat na adrese: Prof. Jeppe Sinding Jensen, Department of the Study of Religion, University of Aarhus, Hovedbygningen, DK-8000 Aarhus C, Denmark.

MOZAIKA

MEZIOBOROVÉ SYMPÓZIUM O POSVÁTNU

Ve dnech 26.-27. října 1992 se v Emauzském klášteře v Praze koná mezioborové sympóziium zaměřené na pojem POSVÁTNA. Sympóziium pořádá oddělení religionistiky katedry filozofie filozofické fakulty Karlovy univerzity v Praze ve spolupráci s Křesťanskou akademií.

Bližší informace: doc. ThDr. Milan Balabán nebo PhDr. Milan Lyčka, filozofická fakulta Univerzity Karlovy, katedra filozofie, oddělení religionistiky, nám. Jana Palacha 1, 110 00 Praha 1, tel. (02) 231 90 24.

SBORNÍK Z KONFERENCE STAV A PERSPEKTIVY STUDIA NÁBOŽENSTVÍ
V ČESKOSLOVENSKU

V sídle SSN ještě zůstává k dispozici několik exemplářů sborníku Stav a perspektivy studia náboženství v Československu ze stejnojmenné konference pořádané SSN v Liblicích 19.-21. září 1990.

Z obsahu:

- K. Floss - Teologie pro třetí tisíciletí
- B. Horyna - K narativní praxi religionistiky
- W. B. Oerter - Manicheismus ve světle české religionistiky
- V. Podborský - Stav výzkumu náboženství pravěku střední Evropy
- P. Pokorný - K metodologii religionistiky
- S. Segert - Ad fontes!
- O. Štampach - Typologie náboženství

Zájemci se mohou obrátit na adresu SSN. Sborník, jehož cena činí 20 Kčs, jim bude zaslán dobírkou.

NOVÁ RELIGIONISTICKÁ SKRIPTA

S oživením a se vznikem nových religionistických pracovišť na univerzitách v Praze, Brně a Bratislavě se objevila mj. i naléhavá potřeba studijní literatury, určené především pro nastupující generaci studentů, od nichž ještě nelze vyžadovat badatelskou práci nad cizojazyčnými texty. Všichni v tomto oboru činní vědí, jak velký prostor zůstává stále nepokryt literaturou, dostupnou formou zpřítomňující religionistickou problematiku v českém a slovenském prostředí. Každý pokus o jeho vyplnění je proto očekáván nejen se zájmem, ale i s napětím, nakolik pomůže umenšit nemalé nesnáze výuky. Proděkan Husitské teologické fakulty a vedoucí tamějšího religionistického pracoviště O. A. Funda se podjal úkolu poskytnout studentům základní informaci o křesťanství v religionistickém pohledu, která vychází pod názvem "Křesťanství jev lidských dějin a kultury" jako skriptum HTF UK (Karolinum, Praha 1992, 63 s.).

Název je potřeba upřesnit v souladu s obsahem skript. Jde vskutku o dílčí informaci, která na příkladě několika etap či uzlových bodů z vývoje křesťanského náboženství jako komplexního a komplikovaného jevu naší kultury přibližuje možnosti specifického religionistického studia. Dává přednost metodě deskriptivní se záměrem především informovat, přičemž se ale nevyhýbá nástinům možných interpretací některých momentů z dějin křesťanství ani poukazům na vedení případných polemik.

Skripta se skládají ze čtyř tematicky rozlišených oddílů. První je jakýmsi metodologickým vstupem do problematiky, kdy autor zdůvodňuje svůj přístup k látce, uvádí pravidla, jimiž se řídí a charakterizuje křesťanství jako látku nejen religionistického, ale především hluboce antropologicky zakořeněného dotazování. Pozorně rozlišuje v otázce jedineč-

nosti a výlučnosti křesťanství; je-li křesťanství jedinečné prostorem, které poskytuje svým specifickým způsobem odpovědí na kulturně a historicky podmíněné základní lidské otázky, nemůže být výlučné, nechce-li ignorovat reálnou pluralitu přístupů k těmto otázkám a svou kulturně obohacující zvláštnost vydat na pospas demagogii.

Druhý oddíl je věnován období prvotního křesťanství. Rozsahově i významově tvoří těžiště skript. Vymezuje židovské předpoklady vzniku křesťanství, aby na nich stavěl most do novozákonního světa, světa Ježíše, raných křesťanských obcí a činnosti Pavla z Tarsu. Seznamuje nejen s evangelijním Ježíšem, ale i se stručným příběhem bádání o historické postavě toho jména, upozorňuje na důležité momenty, potřebné k pochopení Ježíšova vystoupení (eschatologie), a popisuje napětí mezi prvky tohoto vystoupení a prvky širšího kulturního (helénistického) zázemí, s nímž vznikala křesťanská víra.

Třetí oddíl přenáší tematiku časově do doby reformace, osvícenství a poreformačního protestantismu, obsahově k problematice zčásti dějinně církevní, zčásti nábožensko-filozofické. Podává přehled důvodů, které vedly k rozpadu středověkého církevního univerzalizmu v rámci západního křesťanství a výklad vnitřních motivů dějinného rozštěpení koncentruje kolem ohniskových problémů nastupující reformace (milost a zákon, charisma a instituce, pravda a jednota, utrpení a triumf, dějinné a substanční myšlení). Na to navazuje objasnění ortodoxie, pietismu a liberalismu jako určitých historicky kotvených teologických postojů a způsobů náboženského myšlení.

Závěrečný oddíl, zabývající se výzvou a odkazem křesťanství pro současnost i budoucnost, očividně přišel poněkud zkrátka vzhledem k tomu, nakolik se autor skript ve svých jiných pracích zabývá linií tzv. nenáboženské interpretace

MOZAIKA

víry a jejími konotacemi pro moderní a postmoderní svět křesťanské kultury. Upozornění, že právě tato tematika bude předmětem volného navázání na recenzovaná skripta, tento nedostatek slibuje vynahradiť.

Břetislav Horyna

Z NOVÝCH KNIH

Petr Pokorný, Josef Veselý: Perspektiva víry

Úvod do eschatologie

Kalich

Praha 1992, 207 s., 1. vyd.

Poutavá a čtivá publikace, která tematizuje moderní křesťanský výměr eschatologické naděje. Šest kapitol z pera P. Pokorného a závěrečná část od J. Veselého otevírají existenciální problematiku směřování "života ve víře" v historizujícím pohledu i s výraznými aktualizujícími přesahy. Pozoruhodná je přítomnost sociálního kontextu, který zpřesňuje celkovou koncepci křesťanské naděje v podání autorů.

August Franzen: Malé církevní dějiny

Zvon, české katolické nakladatelství

Praha 1992, 303 s., 1. vyd.

Překlad práce církevního historika z Freiburgu podává stručný a hutný výklad základních etap vývoje katolické církve. V klasickém členění na církevní starověk, středověk a novověk se pozornost věnuje především popisu historických fakt, jejichž koncentrovaná forma předurčuje knihu k účelu rychlého seznámení s církevními dějinami. Autorem překladu a kapitoly o českých církevních dějinách je Bedřich Smékal.

Dietrich Bonhoeffer: Na cestě ke svobodě

Vyšehrad

Praha 1991, 287 s., 1. vyd.

Překlad slavné autorovy práce Widerstand und Ergebung, doplněný předmluvou českého vydání a rozsáhlou úvodní studií J.A. Dvořáčka o díle a osobnosti D. Bonhoeffera. Základní dílo pro pochopení vývojových procesů poválečného protestantismu a postojů tzv. nenáboženské interpretace víry ke krizovým jevům světa na konci moderny.

MOZAIKA

Karol Sidon: Evangelium podle Josefa Flavia

Mladá Fronta

Praha 1991, 208 s., 1. vyd.

Rozsáhlý esej s neskryvanými ambicemi překvapovat je typickým příkladem obtíží, které vyvstávají při psychologizaci historického problému Ježíše. Na pozadí vcelku běžných historických pramenů hledá autor cestou vlastních interpretací cestu do duše člověka Ježíše. Nesporný osobní Sidonův zájem těžko vyvažuje rozporuplnost jeho výkladů. Kniha volá po korelaci s výsledky zahraničních ježíšovských a novozákonních bádání, jejichž překlady u nás stále chybějí.

Walter Lüthi: Jákob

výklad 1. knihy Mojžíšovy, kap. 25-30

Blahoslav

Praha 1992, s. 177, 1. vyd.

Po milé knížce Abrahámových příběhů pokračuje též autor kázáními na paradigmata Gn. kap. 25-30. Autor zachovává svůj kazatelský styl, kterým předává současníkům význam starozákonních příběhů; citelněji přítomná je však složka učení, která ve sbírce Jákob nechává víc zaznívat obnovitelský homiletický záměr.

Fernand van Steenberghen: Dějiny středověké filozofie

Nakladatelství TRS

Praha 1990, 112 s., 1. vyd.

Příručka, vzniklá zkráceným překladem díla belgického autora, má význam zejména pro studium filozofie náboženství (křesťanství) při komparaci s dějinami křesťanství. Je zaměřená faktograficky, překlad vyloučil polemické interpretace. Vlastní středověké látce je předržena kapitola o filozofii církevních otců, následuje část o raném středověku, filozofii v arabském světě, filozofii 13. století a poslední kapitola o konci středověku, završená rozborem díla Mikuláše Kusánského. Překlad je dílem S. Sousedíka, O. Vochoče a V. Šmelhause.

Mýtus, epos a logos

Ed. PomFil, Institut pro středoevropskou kulturu a politiku a katedra politologie FSV UK

Praha 1991, 119 s., 1. vyd.

Sborník studií V.F. Otta, V. Schadawaldta, Ch.H. Kahna, B. Snella a J. Patočky poskytuje dílčí vhled do světa řeckého myšlení především z filologických hledisek. Podnětné perspektivy se nabízejí s ohledem na studium syntetizovaného antického (řeckého) myšlení jako jednoho z motivů filozofie křesťanství. K tomu se vztahují pojednání o pojmu bytí, mýtu a slovu a řeckém pojetí duchovní činnosti. Přeložil M. Peříček jr.

Václav Bělohradský: Myslet zeleň světa

Mladá fronta

Praha 1991, 112 s., 1.vyd.

V oživované a v dnešní filozofické literatuře opět stále populárnější formě rozhovoru sděluje Bělohradský myšlenky k situaci "pozdní doby" evropské kultury. Značný prostor přitom náleží vyrovnání se s tradicí křesťanství, s koncem velkých mýtů, ospravedlňujících sebepochopení evropské moderny, a s koncem velkých iluzí, které z těchto mýtů vyrůstají. Vztah postmoderní filozofie ke křesťanství, který v naší literatuře čeká na podrobnější osvětlení, je tu přiblížen v inspirativních náznacích.

Friedrich Katz: Staré americké civilizace

Odeon

Praha 1990, 466 s., 1. vyd.

Překlad díla významného amerického historika uvádí výsledky soudobých bádání o kulturách předkolumbovské Ameriky. Kromě Aztéků a Inků, jimž patří nejvíc pozornosti, jsou přehledně podány informace rovněž o kulturách Olméků, Mayů, Toltéků, Čičiméků a dalších etnikách s vyspělou kulturní organizací. Nemalá část výkladu patří otázkám indiánských náboženství. Knihu doprovází slovníček indiánských a španělských výrazů, rejstřík osob, zeměpisných názvů, indiánských kultur a božstev a několik mapek. Autorem čtivého překladu je F. Vrhel.

Alena Frolíková: Rané křesťanství očima pohanů

H + H

Praha 1992, 96 s., 1. vyd.

Autorka uvádí dochovaná svědectví mimokřesťanských autorů o vstupu nového náboženství (křesťanství), do antického světa. V první části seznamuje s texty, považovanými za pravá nebo vysoce hodnověrná svědectví (13), druhá část představuje spisy, považované za falza (10). Texty jsou uvedeny v originálním znění a v překladech, doplněných poznámkami a komentáři. Připojen je výběrový seznam další studijní literatury.

Břetislav Horyna